
Mødedokument

A9-0257/23

31.7.2023

BETÆNKNING

om fremtiden for den europæiske bogsektor
(2023/2053(INI))

Kultur- og Uddannelsesudvalget

Ordfører: Tomasz Frankowski

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	13
OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG.....	17
ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I KORRESPONDERENDE UDVALG .	18

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om fremtiden for den europæiske bogsektor (2023/2053(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 167 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
- der henviser til FN's konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap,
- der henviser til Marrakeshtraktaten af 27. juni 2013 om fremme af adgang til offentliggjorte værker for personer, der er blinde, synshæmmede eller på anden måde læsehandicappede,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet¹,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/84/EF af 27. september 2001 om følgeret for ophavsmanden til et originalkunstværk²,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret³,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/28/EU af 25. oktober 2012 om visse tilladte anvendelser af forældreløse værker⁴,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1563 af 13. september 2017 om grænseoverskridende udveksling mellem Unionen og tredjelande af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, i tilgængeligt format til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap⁵,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1564 af 13. september 2017 om visse tilladte former for anvendelse af visse værker og andre frembringelser, der er beskyttet af ophavsret og beslægtede rettigheder, til gavn for personer, der er blinde eller synshæmmede eller på anden måde har et læsehandicap, og om ændring af direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet⁶,

---

¹ [EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10.](#)

² [EFT L 272 af 13.10.2001, s. 32.](#)

³ [EUT L 376 af 27.12.2006, s. 28.](#)

⁴ [EUT L 299 af 27.10.2012, s. 5.](#)

⁵ [EUT L 242 af 20.9.2017, s. 1.](#)

⁶ [EUT L 242 af 20.9.2017, s. 6.](#)

- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester⁷,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/1128 af 14. juni 2017 om grænseoverskridende portabilitet af onlineindholdstjenester i det indre marked⁸,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/790 af 17. april 2019 om ophavsret og beslægtede rettigheder på det digitale indre marked og om ændring af direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF⁹,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/695 af 28. april 2021 om oprettelse af Horisont Europa – rammeprogrammet for forskning og innovation – og om reglerne for deltagelse og formidling og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1290/2013 og (EU) nr. 1291/2013¹⁰,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/818 af 20. maj 2021 om oprettelse af programmet Et Kreativt Europa (2021-2027) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1295/2013¹¹,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/1925 af 14. september 2022 om åbne og fair markeder i den digitale sektor og om ændring af direktiv (EU) 2019/1937 og (EU) 2020/1828 (forordningen om digitale markeder)¹²,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester)¹³,
- der henviser til den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog,
- der henviser til sin beslutning af 19. maj 2021 om kunstig intelligens inden for uddannelse, kultur og den audiovisuelle sektor¹⁴,
- der henviser til sin beslutning af 5. maj 2010 om Europeana – næste fase¹⁵,
- der henviser til sin beslutning af 27. september 2007 om i2010: mod et europæisk digitalt bibliotek¹⁶,
- der henviser til Rådets beslutning af 12. februar 2001 om anvendelsen af nationale ordninger med faste bogpriser¹⁷,

---

⁷ [EUT L 151 af 7.6.2019, s. 70.](#)

⁸ [EUT L 168 af 30.6.2017, s. 1.](#)

⁹ [EUT L 130 af 17.5.2019, s. 92.](#)

¹⁰ [EUT L 170 af 12.5.2021, s. 1.](#)

¹¹ [EUT L 189 af 28.5.2021, s. 34.](#)

¹² [EUT L 265 af 12.10.2022, s. 1.](#)

¹³ [EUT L 277 af 27.10.2022, s. 1.](#)

¹⁴ [EUT C 15 af 12.1.2022, s. 28.](#)

¹⁵ [EUT C 81 E af 15.3.2011, s. 16.](#)

¹⁶ [EUT C 219 E af 28.8.2008, s. 296.](#)

¹⁷ [EFT C 73 af 6.3.2001, s. 5.](#)

- der henviser til forretningsordenens artikel 54,
- der henviser til betænkning fra Kultur- og Uddannelsesudvalget (A9-0257/2023),
- A. der henviser til, at bøger spiller en væsentlig rolle i vores samfund som en uvurderlig kilde til viden, uddannelse, kultur, information og underholdning og er et afgørende middel til bevaring og udbredelse af EU's værdier, kulturelle og sproglige mangfoldighed og kulturarv;
- B. der henviser til, at bøger kan øge en persons ordforråd og sprogfærdigheder og hjælpe vedkommende med at forstå og udtrykke komplekse tanker samt fremme kritisk tænkning, videbegær, analytiske evner, demokratisk deltagelse og social inklusion;
- C. der henviser til, at bøger også spiller en særlig vigtig rolle i et menneskes liv helt fra barnsben ved at bidrage til dets kognitive, følelsesmæssige og sociale udvikling;
- D. der henviser til, at den europæiske bogsektor er en af de største kulturelle og kreative brancher i Europa med udgivelsen af ca. 600 000 titler hvert år, og at den samlede værdikæde skønnes at beskæftige over en halv million mennesker i EU;
- E. der henviser til, at hele værdikæden i bogsektoren er afhængig af, at der er balance mellem branchens forskellige aktører så som forfattere, forlag, distributører, trykkere, oversættere, boghandlere, biblioteker og endelig læsere; der henviser til, at hver enkelt aktør spiller en afgørende rolle, og at enhver foranstaltning, der har en negativ indvirkning på en af dem, påvirker hele kæden;
- F. der henviser til, at forfatterne er den kreative kilde til alle bøger og rygraden i sektoren;
- G. der henviser til, at europæiske forlag, hvoraf langt de fleste er SMV'er eller endog mikrovirksomheder, spiller en afgørende rolle med hensyn til at sikre kulturel mangfoldighed og ytringsfrihed og dermed fungerer som talerør for en mangfoldighed af stemmer;
- H. der henviser til, at tilblivelsen af en bog kræver, at forlæggerne foretager konsekvente og risikable langsigtede investeringer for at sikre en bred vifte af kreative værker;
- I. der henviser til, at den europæiske bogsektors kapacitet til at give læserskaren en bred vifte af bøger forudsætter en effektiv ophavsretlig ramme, som giver alle led i værdikæden mulighed for at lønne kreativitet og investere i nye bøger;
- J. der henviser til, at bogsektoren spiller en væsentlig rolle i at fremme ytringsfriheden, der kun kan udfoldes, hvis det sikres, at der er frihed, uafhængighed, redaktionel pluralisme og forfatteransvarlighed i forlagsbranchen;
- K. der henviser til, at den indflydelse og det lovgivningsmæssige pres, som visse medlemsstaters regeringer udøver på bogsektoren, og fænomenet med selvrensning fra forfatternes side har en negativ indvirkning på den kulturelle mangfoldighed og ytringsfriheden, hvilket er i strid med EU's værdier;
- L. der henviser til, at trykte bøger, e-bøger og lydbøger er forskellige formater, der er tilgængelige på markedet, og at de supplerer hinanden;

- M. der henviser til, at trykte bøger tegner sig for ca. 85 %¹⁸ af bogsalget på det europæiske marked, især foretrækkes af unge læsere og har vist sig at være mere gavnlige for børns udvikling;
- N. der henviser til, at boghandlere og biblioteker, navnlig i lokalsamfund, fungerer som portaler til fremme af læsning, viden og kultur og spiller en afgørende rolle med hensyn til at fremme social og digital inklusion;
- O. der henviser til, at Ruslands angreb på Ukraine, de stigende omkostninger i sektoren som følge heraf, den voldsomme inflation og papirkrisen har givet bogsektoren store udfordringer og hæmmet dens konkurrenceevne;
- P. der henviser til, at covid-19-pandemien havde en betydelig indvirkning på den europæiske bogsektor med varierende konsekvenser for medlemsstaterne og på forskellige dele af værdikæden; der henviser til, at sektoren ikke desto mindre udviste modstandsdygtighed i denne henseende, navnlig i de medlemsstater, der tilbød tilstrækkelig og målrettet støtte;
- Q. der henviser til, at mange af de bøger, der udgives i EU, ikke er tilgængelige for EU-læsere som følge af den sproglige og geografiske fragmentering af det indre marked og især manglen på oversættelser fra andre sprog end engelsk, herunder mindre udbredte sprog;
- R. der henviser til, at der har været et støt fald i læsningen på grund af populariteten af sociale medier, digitale platforme og apps, som i mange tilfælde har erstattet læsning for fornøjelsens skyld som en fritidsaktivitet;
- S. der henviser til, at andelen af bøger, der produceres i formater, der er tilgængelige for personer med handicap, er støt stigende, men stadig utilstrækkelig;
- T. der henviser til, at tilgængeligheden af digitale bøger giver mulighed for at forbedre adgangen for personer med handicap, hvilket kræver tilstrækkelige investeringer i produktionen af forskellige formater og udviklingen af relevante færdigheder;
- U. der henviser til, at manglen på interoperabilitet mellem e-bogsformater styrker de dominerende markedsaktørers position, samtidig med at forbrugernes valgmuligheder og beskyttelse begrænses;
- V. der henviser til, at brexit i væsentlig grad har påvirket forsyningskæden på det europæiske bogmarked ved at forstyrre importen og eksporten og øge bogpriserne og forsendelses- og toldomkostningerne, hvilket har haft en negativ indvirkning på udbredelsen af europæisk indhold;
- W. der henviser til, at brexit også har haft en negativ indvirkning på udviklingen af stærkt tiltrængte færdigheder i forlagssektoren ved at reducere udvekslingen af studerende mellem Det Forenede Kongerige Irland og andre europæiske lande i højt anerkendte forlagsprogrammer;

---

¹⁸ European Book Market Statistics 2021-2022, Sammenslutningen af Europæiske Forlæggere.

- X. der henviser til, at den nuværende mangel på papir og blæk gør det vanskeligere at fremstille bøger;
- Y. der henviser til, at mange børnebøger trykkes i Asien som følge af utilstrækkelig produktionskapacitet i Europa;
- Z. der henviser til, at forordningen om skovrydning¹⁹ vil kræve, at printer- og papirproducenter indsamler og overfører oplysninger om kilderne til det træ, der anvendes til at fremstille papir til bøger, da dette bliver umuligt at spore, når det først er blevet omdannet til papir;
- AA. der henviser til, at faste bogpriser i nogle medlemsstater fungerer som et instrument til at sikre deres kulturpolitik og kan bidrage til at sikre redaktionel pluralisme, det store udbud af bøger og et mangfoldigt lokalt netværk af uafhængige boghandlere, navnlig i lyset af det voksende onlinesalg;

Den samfundsmæssige betydning af adgang til bøger

1. opfordrer alle medlemsstater til at anerkende bøger som nødvendighedsvarer og træffe foranstaltninger på nationalt plan til fremme af læsning fra en tidlig alder;
2. understreger behovet for at sikre en balance i bogens økosystem ved at udfylde de specifikke roller for de forskellige aktører i værdikæden såsom forfattere, forlag, trykkerier, distributører, oversættere, boghandlere og biblioteker;
3. understreger værdien af bøger som et redskab til at fremme mangfoldighed og integration af grupper, der er i risiko for at blive marginaliseret i samfundet, især personer, der mangler digitale færdigheder, personer med handicap og minoriteter;
4. opfordrer i den forbindelse medlemsstaterne til snarest muligt at gennemføre det europæiske tilgængelighedsdirektiv²⁰ og træffe foranstaltninger til at sikre, at der findes bøger i tilgængelige formater for personer med handicap af hensyn til disses kulturelle, sociale og faglige inklusion;
5. minder om, at det europæiske tilgængelighedsdirektiv går hånd i hånd med Marrakeshtraktaten, som blev gennemført i EU-lovgivningen ved direktiv (EU) 2017/1564 og forordning (EU) 2017/1563, og understreger derfor behovet for at undgå dobbeltarbejde og illoyal konkurrence, når bøger gøres tilgængelige;
6. understreger, at ikke alle e-bøger vil være tilgængelige i 2025 på grund af det store antal titler på markedet og de tekniske udfordringer i forbindelse med tilgængelighed;
7. opfordrer derfor medlemsstaterne til at sikre, at der stilles tilstrækkelige ressourcer til rådighed til at dække de høje omkostninger, og minder om, at det er nødvendigt at sikre respekt for de undtagelser, som det europæiske tilgængelighedsdirektiv giver mulighed

---

¹⁹ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2023/1115 af 31. maj 2023 om tilgængeliggørelse på EU-markedet og eksport fra Unionen af visse råvarer og produkter, der er forbundet med skovrydning og skovforringelse, og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 995/2010, EUT L 150 af 9.6.2023, s. 206.](#)

²⁰ [PE/81/2018/REV/1 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester \(EUT L 151 af 7.6.2019, s. 70\).](#)

for, navnlig for små forlag og mikroforlag, og at sikre, at kravet om at gøre e-bøger tilgængelige ikke resulterer i et reduceret udbud på af bøger på markedet;

8. opfordrer medlemsstaterne til at yde sektoren tilstrækkelig økonomisk og strukturel støtte, især til SMV'er og mikrovirksomheder, og samtidig finansiere forskning og innovation inden for øget tilgængelighed;
9. opfordrer Kommissionen til i sin midtvejsevaluering af programmet Et Kreativt Europa 2021-2027 at indføre målbare mål for, hvordan finansieringen bruges til at forbedre tilgængeligheden af bøger for personer med handicap;

Støtte og fremme af bedre distribution af europæiske bøger

10. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at øge deres budgetter til programmet Et Kreativt Europa 2028-2034, navnlig ved at afsætte flere midler til bogsektoren, og til at udvide støtten til sektoren gennem programmet Horisont Europa 2028-2034;
11. opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at promovere forskellige værker af betydelig kulturel og samfundsmæssig værdi ved at øge bibliotekernes indkøbsbudget, så de kan udvide deres udvalg af bøger og samlinger og imødekomme deres lokalsamfunds behov; opfordrer endvidere indtrængende medlemsstaterne til at støtte lokale boghandlere og sikre forlæggernes investeringskapacitet;
12. understreger nødvendigheden af at støtte skabelse og oversættelse af europæiske bøger, navnlig gennem øget offentlig finansiering på nationalt og europæisk plan, for at sikre oversatte værker bedre distribution, synlighed og variation;
13. opfordrer i den forbindelse Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme kulturel mangfoldighed ved at støtte oversættelse af bøger til regionale sprog, mindretalsprog og mindre udbredte sprog;
14. understreger nødvendigheden af at støtte oversættelsen af europæisk faglitteratur, især via programmet Et Kreativt Europa, som i øjeblikket ikke giver mulighed herfor;
15. understreger vigtigheden af mobilitet og udveksling mellem forfattere og oversættere for at lette deres kreative arbejde og forbedre deres muligheder for at få nye professionelle erfaringer i udlandet;
16. glæder sig over det nye mobilitetsinitiativ Culture Moves Europe inden for rammerne af programmet Et Kreativt Europa, der tilbyder mobilitetsstipendier til kunstnere og kulturmedarbejdere, især til litterære oversættere;
17. opfordrer i den forbindelse Kommissionen til at undersøge muligheden for yderligere at udvide dette initiativ til andre repræsentanter for bogsektoren;
18. minder om, at bogbranchens evne til at opretholde et mangfoldigt netværk af boghandlere og et innovationsdrevet marked er afhængig af ordentlig uddannelse, der gør det muligt for folk at forfølge en karriere i bogbranchen;

19. understreger, at Kommissionen udnævnte 2023 til det europæiske år for færdigheder, og opfordrer i den forbindelse medlemsstaterne til at støtte uddannelsesprogrammer, der er øremærket til de forskellige aktører i bogbranchen;
20. understreger betydningen af EU's litteraturpris, der sætter fokus på den europæiske samtidslitteraturs kreativitet og mangfoldighed, fremmer litteraturdistributionen af europæiske literære værker og opmuntrer til større interesse for litterære værker, der stammer fra andre medlemsstater;
21. støtter yderligere fremme og udbredelse af EU's litteraturpris i medlemsstaterne, herunder gennem oprettelsen af en kategori for europæiske børnebøger;
22. understreger den positive rolle, som influencere spiller i at promovere bøger på sociale medier på en innovativ måde og dermed fremme læsning og europæisk kultur blandt yngre generationer;

På vej mod en inkluderende læsekultur

23. opfordrer til flere initiativer til fremme af læsning i medlemsstaterne, f.eks. indførelse af "kulturgavekort", som kunne gøre det lettere at købe bøger, navnlig for unge og marginaliserede grupper;
24. opfordrer medlemsstaterne til at udvikle en integreret national politik til fremme af læse- og skrivefærdigheder, herunder gennem samarbejde mellem bog- og uddannelsessektorerne, og opfordrer Eurostat til at fremlægge ajourførte og sammenlignelige data om læsevaner, navnlig blandt børn;
25. opfordrer til mere støtte til især børnebøger, som kan fremmes ved at oprette et "dit første bog-program" eller lignende initiativer på nationalt plan for at opmuntre til læsning;
26. understreger vigtigheden af læsning, navnlig af trykte bøger, i den tidlige barndom for udviklingen af børns kognitive færdigheder og læse- og skrivefærdigheder;
27. understreger i den forbindelse den rolle, som skolebiblioteker og uddannede bibliotekarer spiller med hensyn til at yde vejledning, lette adgangen til viden og fremme læsevaner;
28. glæder sig over Kommissionens lancering af den første europæiske forfatterdag med henblik på at fremme de yngre generationers læsning af bøger og tilkendegiver sit ønske om at blive inddraget i videreførelsen og styrkelsen af dette initiativ for at sikre en langvarig arv;
29. opfordrer medlemsstaterne til at oprette et netværk af "læseambassadører" bestående af respekterede og indflydelsesrige rollemodeller, som kan dele deres passion og entusiasme for at fremme læselyst;
30. fremhæver den væsentlige betydning af Europeana, Europas digitale kulturarvsplatform; opfordrer i denne forbindelse til en større indsats for at udvikle, finansiere og fremme platformen yderligere;

31. understreger, at bibliotekerne og boghandlerne spiller en rolle som sikre og indbydende rum, hvor der tages hensyn til en bred vifte af synspunkter, og hvor læsning og kulturelle aktiviteter gøres levende; beklager alle angreb på dem;
32. understreger bibliotekernes sociale rolle som steder, hvor borgerne mødes med forfattere og udveksler synspunkter, især i små byer og mindre udviklede regioner; opfordrer medlemsstaterne til at afsætte tilstrækkelige midler til biblioteker og understreger betydningen af samarbejde mellem offentlige biblioteker i hele Europa;
33. understreger, at uafhængige boghandlere udgør hjørnesten i lokalsamfund, idet de tilbyder en differentieret kundeoplevelse og ofte støtter nye og lokale forfattere;
34. opfordrer derfor Kommissionen til at oprette et kvalitetsmærke for uafhængige boghandlere i EU for at øge lokale boghandlers synlighed og fremme variationen i det europæiske bogudvalg;
35. understreger bogmessers positive rolle i forhold til at fremme læsning og forfattere, fremme distributionen af europæiske bøger og dele god praksis inden for sektoren;
36. bemærker med bekymring den stigende tendens til censur i nogle medlemsstater og minder om, at bogsektoren spiller en vigtig rolle med hensyn til at beskytte ytringsfriheden og bekæmpe desinformation, navnlig ved at sikre, at forfattere, herunder forfattere med forskellige og marginaliserede baggrunde, har adgang til støtte og uddannelsesmuligheder;
37. bifalder de forskellige initiativer til at støtte Ukraine, der er opstået siden krigen begyndelse, og især dem, der sigter mod at sikre, at børn har adgang til bøger for at lette integrationen af flygtninge og beskytte ukrainsk kultur;
38. opfordrer Kommissionen til at sikre, at der fortsat er tilstrækkelige midler til at støtte den ukrainske bogsektor, herunder kunstnere og forfattere, så længe krigen og genopbygningen af landet varer;
39. understreger den rolle, som programmet Et Kreativt Europa har spillet i finansieringen af nogle af disse projekter, såsom "Tales of EUkraine"-initiativet;

Fremtidens udfordringer for væksten i bogsektoren

40. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til yderligere at støtte sektoren i dens grønne omstilling, navnlig gennem økonomiske incitamenter, forskning og samarbejde mellem alle aktører i forsyningskæden, herunder om brugen af råmaterialer, bæredygtig emballage og transport, der er nødvendig for produktion og distribution af trykte bøger;
41. fremhæver den fremherskende papirbaserede karakter af bogindustrien og opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til dette ved udformningen og gennemførelsen af politikker for grøn omstilling;
42. bifalder sektorens bestræbelser på at fremstille trykte bøger på en grønnere og mere bæredygtig måde gennem anvendelse af certificeret papir og genbrugspapir såvel som forskellige tilhørende initiativer såsom CO₂-beregnerne og grønne mærker, som hjælper forbrugerne med at forstå og minimere deres miljøpåvirkning;

43. opfordrer Kommissionen til at indføre et "Trykt i Europa"-mærke;
44. opfordrer medlemsstaterne og interessenterne i bogsektoren til at udarbejde planer for forebyggelse og bortskaffelse af overskydende og defekte bøger som led i sektorens grønne omstilling, herunder ved at støtte programmer for print-on-demand og ved at begrænse makuleringen af bøger, navnlig når den er knyttet til fornyelsen af samlinger;
45. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at overvåge produktionen af papir og blæk og til at støtte udviklingen af den europæiske bogsektors industrielle kapacitet med henblik på at reducere CO₂-emissionerne fra trykning af bøger i Europa, herunder for bøger til børn og unge;
46. opfordrer Kommissionen til at fastsætte klare retningslinjer for implementeringen af forordningen om skovrydning under hensyntagen til de særlige forhold og kompleksiteten i bogsektorens værdikæde for at sikre, at forpligtelserne hos de forskellige aktører i forlagsbranchen forbliver proportionelle og realistiske;
47. anerkender sektorens brug af kunstig intelligens (AI) såsom automatiseret tekstanalyse, metadata-tagging, onlineidentificerbarhed og professionelle automatiske oversættelsesværktøjer;
48. understreger vigtigheden af gennemsigtighed i forbindelse med AI-uddannelse, herunder datasamlinger og deres kilder;
49. opfordrer medlemsstaterne og Kommissionen til at støtte uddannelse af personer, der er involveret i bogsektoren, for at udstyre dem med den viden og de færdigheder, der er nødvendige for en vellykket tilpasning til ændringer i forbindelse med AI;
50. opfordrer Kommissionen til at støtte forsknings- og innovationsprojekter vedrørende brugen af kunstig intelligens (AI) med henblik på at øge sektorens effektivitet, især med hensyn til miljømæssig bæredygtighed og tilgængelighed, f.eks. gennem Horisont Europa;
51. opfordrer Kommissionen til at støtte nationale initiativer til dataudveksling og standardisering og til at indsamle data om den europæiske bogsektor som helhed for bedre at forstå sektorens udfordringer og støtte den og optimere produktionen, distributionen og bæredygtighedsindsatsen i processen yderligere;
52. understreger vigtigheden af at indsamle data fra forlagene for at kunne fremvise oprindelsen af alle dele af bogen gennem hele produktionskæden, herunder oplysninger om oprindelsesstedet og certificering af indkøbet for de anvendte materialer;
53. opfordrer medlemsstaterne til at sikre anstændige arbejdsvilkår for ansatte i bogsektoren, herunder et rimeligt vederlag til oversættere og forfattere;
54. bemærker, at kvinder fortsat er underrepræsenteret i ledende stillinger i bogbranchen, på trods af, at de udgør størsteparten af de ansatte i sektoren;
55. opfordrer til, at bøger bliver fritaget for moms i medlemsstaterne, uanset deres format eller hvordan de tilgås, for at støtte videnskabet, tilskynde til læsning og fremme læsningens livslange gavnlige virkning;

56. understreger, at der er behov for at sikre fair konkurrence på bogmarkedet og gennemsigtighed i forlagenes ejerskab for at garantere forbrugerne valgmuligheder og kulturel mangfoldighed; fremhæver den urimelige praksis, der udøves af visse dominerende onlineaktører, som misbruger deres stilling til ulempe for mindre aktører i værdikæden;
57. understreger den rolle, som det spiller, at visse dominerende onlineplatforme tilbyder forbrugerne gratis eller lave leveringsomkostninger, og den indvirkning dette har på fair konkurrence, navnlig med hensyn til uafhængige boghandlere;
58. opfordrer til interoperabilitet mellem forskellige e-bogsplatforme, for at forbrugerne kan hente deres e-bøger hos enhver leverandør, uanset hvilken type e-bogslæser de har, og for at enhver e-bog kan tilgås, læses, gemmes og overføres til nye formater;
59. opfordrer indtrængende Kommissionen til at inkludere interoperabilitet mellem forskellige e-bogsformater og e-bogslæsere i anvendelsesområdet for forordningen om digitale markeder;
60. opfordrer i den forbindelse Kommissionen og medlemsstaterne til at overvåge, at de dominerende onlineaktører på markedet effektivt implementerer og overholder forpligtelserne i forordningen om digitale markeder;
  -
  - ◦
61. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen.

BEGRUNDELSE

I. Oversigt

"Du behøver ikke brænde bøger for at ødelægge en kultur. Du skal bare få folk til at holde op med at læse dem."

Sådan sagde Ray Bradbury i sin bog *Fahrenheit 451*, og det er en vigtig pointe for samfundet på mange måder. Hvis mennesker holder op med at læse bøger, tilegner de sig heller ikke længere viden. Viden er magt. Det er en formanende fortælling, som advarer mod censur og farerne ved et samfund uden viden eller selvstændig tænkning. Noget af det første, der altid bliver givet ordre om af aggressorer i en krigssituation – som i Ukraine – er, at alle bøger, der går imod deres ideologi, skal brændes. Kun et veluddannet samfund er således i stand til at bruge sin stemme til at beskytte sin kultur. At få folk til at holde op med at læse er den hurtigste måde at miste alt det på, som hjælper os med at udvikle os som samfund.

I den forbindelse er bøger uvurderlige, fordi de er grundlaget for læring og viden. Når børn lærer at læse, dechifrerer de ikke kun ord, men får også adgang til en uendelig verden af tankegods. De udvikler evnen til at tænke kritisk, hvilket gør dem til aktive, oplyste borgere, som kan deltage fuldt ud i den demokratiske proces. Bøger er også en fantastisk kilde til underholdning og lader os rejse, uden at vi skal bevæge os. De stimulerer vores forestillingsevne og kreativitet og sætter os bedre i stand til at forstå den verden, vi lever i.

Den europæiske bogsektor er en af de største kulturelle og kreative brancher i EU med over en halv million beskæftigede og ca. 600 000 udgivelser om året. Den afspejler og nærer den kulturelle og sproglige mangfoldighed i EU. Selv om denne sektor primært udgøres af SMV'er, er den også førende på globalt plan, idet de fleste af verdens største forlag er europæiske.

I de seneste årtier har sektoren undergået store forandringer, især på grund af digitale teknologier og de mange nye dominerende aktører på onlinemarkedet. Den står også over for talrige udfordringer såsom bevægelsen i retning af større miljømæssig bæredygtighed og udbredelsen af kunstig intelligens (AI). Da Europa-Parlamentet vedtog sin beslutning om i2010: Digitale biblioteker, var e-bøgernes fremkomst en kilde til stor bekymring. Da deres popularitet steg støt for hvert år, antog man, at den trykte bog ville blive marginaliseret. Trods det allestedsnærværende internet og digitaliseringen af samfundet er det dog stadig vores forkærlighed for udseende, lugt og fornemmelse af den trykte bog, der dominerer. Ikke desto mindre står sektoren over for andre udfordringer såsom stigende produktionsomkostninger og problemer med papirforsyningskæden.

Desuden viste bøgerne med al tydelighed deres kraft og værd for menneskers tilværelse under covid-19-pandemien. Mange greb til bøgerne som en måde at finde trøst på og en hjælp til at udholde nedlukningerne og følgerne heraf. Forældrene købte flere lærebøger til børnene for at kompensere for skolelukninger. Pandemien blev en betydningsfuld test for bogsektoren med de midlertidige lukninger af biblioteker og boghandlere og aflysninger af arrangementer og messer og udskydelsen af nye udgivelser.

Sektoren viste sig dog at være robust og omstillingsparat med hensyn til at finde nye metoder

til salg fremme, og salget af e-bøger og lydbøger steg betydeligt. Den påtog sig også fuldt ud sit samfundsansvar ved at finde på usædvanlige løsninger til at sikre, at skoleelever og studerende fortsat kunne få adgang til det nødvendige undervisningsindhold.

II. Ordførerens primære anbefalinger

Ordføreren påskønner derfor anledningen til at tage fat på de forskellige problemer, der påvirker den europæiske bogsektor, og som Europa-Parlamentet ikke har berørt i mange år.

I den forbindelse ønsker ordføreren at fremsætte en række anbefalinger på specifikke områder for at støtte den europæiske bogsektors konkurrenceevne og samtidig opprioritere bøgernes rolle i samfundet. Ordføreren præsenterer nogle mulige foranstaltninger inden for fire temaområder, der er nærmere beskrevet nedenfor.

a. Den samfundsmæssige betydning af adgang til bøger

Bøger er nødvendighedsvarer, og fra en bog forfattes, til den når læserens hånd, har den været igennem en lang proces, der involverer mange aktører i bogsektorens lange værdikæde. Selvom forfatterne er de mest synlige aktører i denne værdikæde, ville de næppe være i stand til nå ud til hele deres potentielle publikum på egen hånd. Kun et gensidigt fordelagtigt samarbejde mellem forfattere, forlag, boghandlere, oversættere, biblioteker og andre mellemmand i værdikæden med hver deres specifikke rolle kan sikre, at bøger når deres fulde potentiale og til syvende og sidst bliver til gavn for samfundet som helhed.

Nogle af disse aktører, f.eks. boghandlere og biblioteker, har også samfundsmæssig betydning, særlig i landdistrikter og mindre udviklede regioner, idet de bliver et mødested, hvor læserne kan møde forfatterne, og hvor borgerne kan udveksle synspunkter eller blot få adgang til kultur og uddannelse.

Der skal træffes foranstaltninger til at udvide denne adgang til kultur, information og underholdning til også at gælde personer med handicap, så de kan deltage fuldt ud i samfundet. Navnlig skal den europæiske bogsektor prioritere at gøre bøger mere tilgængelige for blinde, svagsynede og personer med handicap. Læsere, der er blinde eller svagtseende, har et meget begrænset udvalg af bogtitler, da kun en meget lille del af alle bøger findes i egnede formater. Ordføreren foreslår som led i revisionen af Et Kreativt Europa og Horisont Europa at undersøge nye måder at støtte, finansiere og udvikle bøger i tilgængelige formater på.

Desuden giver det europæiske direktiv om tilgængelighed fra 2019 et retsgrundlag for harmonisering af reglerne om en række produkter, tjenesters og infrastrukturers, navnlig e-bøgers, tilgængelighed for personer med et handicap. Der er imidlertid nogle medlemsstater, der endnu ikke har omsat det i national ret. Ordføreren opfordrer derfor indtrængende de pågældende medlemsstater til at gennemføre dette direktiv snarest muligt.

b. Støtte og fremme af bedre distribution af europæiske bøger

Mange europæiske bøger er ikke tilgængelige for alle europæere på grund af den sproglige og geografiske fragmentering af markedet, markedsdynamikkerne og dominansen af bøger skrevet på engelsk.

Offentlige institutioner på nationalt og europæisk niveau har allerede indført finansieringsmekanismer til at fremme mangfoldigheden og øge antallet af litterære værker,

der krydser grænserne, f.eks. Et Kreativt Europa. Alligevel er antallet af oversatte bøger på hylderne i EU fortsat lavt. Mange europæiske landes litteratur oversættes sjældent til andre sprog, især på grund af mangel på oversættere eller økonomi. Ordføreren ønsker at understrege, at oversættelse spiller en strategisk rolle for den kulturelle og sproglige mangfoldighed i EU ved at præsentere andre landes litterære værker for borgere i og uden for EU.

Ordføreren vil også gerne fremhæve den rolle, som biblioteker og lokale boghandlere spiller i at støtte den kulturelle mangfoldighed. I den henseende opfordrer ordføreren indtrængende medlemsstaterne til at øge bibliotekernes budgetter til bogindkøb og til også at støtte de lokale boghandlere.

Som en hovedprioritet i den næste FFR-periode opfordrer ordføreren til at øge budgettet for Et Kreativt Europa 2028-2034 med henblik på at kanalisere mere målrettede midler til bogsektoren, herunder støtte til oversættelse af faglitteratur. I den forbindelse bør Horisont Europa også udvides til at omfatte bogsektoren.

Ordføreren påskønner desuden initiativer på EU-plan, f.eks. EU's litteraturpris støttet af Et Kreativt Europa, som bør videreudvikles og fremmes.

c. På vej mod en inkluderende læsekultur

Ordføreren ønsker at tilskynde medlemsstaterne til at anerkende bøgernes afgørende betydning for samfundet set fra et kulturelt, socialt, økonomisk og intellektuelt synspunkt og træffe foranstaltninger til at fremme læsning yderligere.

Med den dramatiske stigning i skærmtid for især de yngre generationer bliver behovet for at fremme læsning fra en tidlig alder endnu mere presserende. "Din første bog-programmet", som findes i nogle lande, giver børnene deres første bog og et lånerkort til biblioteket. Dette ville være et glimrende pilotprojekt på EU-plan til at opmuntre forældre til at frekventere deres lokale bibliotek.

Endvidere ønsker ordføreren at opfordre medlemsstaterne til at igangsætte flere initiativer til fremme af læsning af, synlighed for og adgang til europæiske litterære værker, herunder udstedelse af kulturgavekort til at lette køb af og adgang til bøger. Læsere i EU med passion og entusiasme for bøger kan desuden få inspiration fra "læseambassadører".

Ordføreren bifalder de forskellige eksisterende initiativer, der navnlig sigter mod at fremme yngre læsers læselyst, og ønsker i den forbindelse at støtte Kommissionens lancering af den første udgave af den europæiske forfatterdag den 27. marts 2023.

Endvidere opfordrer han Kommissionen til at oprette et kvalitetsmærke for uafhængige boghandlere i EU, som skal fremme europæiske bøger og øge deres synlighed. Dette ville bidrage til mere lige vilkår og danne modvægt til visse dominerende markedsaktører, som misbruger deres stilling til ulempe for andre aktører i værdikæden.

Ordføreren ønsker også at understrege vigtigheden af de forskellige initiativer til at støtte læsning i Ukraine, f.eks. "Tales of EUkraine", som giver børn adgang til bøger og støtter beskyttelsen af ukrainsk kultur.

Endelig ønsker ordføreren at fremhæve betydningen af den digitale kulturarvsplatform,

Europeana, som bør videreudvikles, især med økonomisk og salgsfremmende støtte for at give den større synlighed på EU-plan.

d. Fremtidens udfordringer for væksten i bogsektoren

For det første bifalder ordføreren sektorens mange initiativer til at mindske den miljømæssige indvirkning af bogproduktionen såsom emissionsberegnerne og grønne mærker. Han ønsker dernæst at understrege, at indsatsen, hvad angår selve papiret, også har givet resultater. Således er 98 % af det papir, som bøger trykkes på i Frankrig, certificeret eller baseret på genbrug. Der er dog stadig mange uløste udfordringer med at gøre det mere bæredygtigt at producere og distribuere bøger.

Selv om der ikke er nogen tvivl om, at det er særdeles bekvemt og effektivt at kunne gemme hundredvis af bøger på en enkelt e-bogslæser, betyder det ikke nødvendigvis, at e-bøger på en særlig e-bogslæser er mere miljøvenlige end et personligt bibliotek med trykte bøger, især for lejlighedsvis læsere. På den baggrund er støtten til den europæiske bogsektor som helhed til dens grønne omstilling afgørende og kræver tilstrækkelig støtte, forskning og finansiering.

Desuden bliver den europæiske bogsektor i lighed med andre sektorer påvirket af den teknologiske udvikling og undergår en betydelig forandring på grund af AI. Ordføreren mener, at AI kan have positiv indvirkning på sektoren, men at den også indebærer risici. Dette gælder i særlig grad den manglende åbenhed om, hvad der ligger i et datasæt til træning af en AI, og hvordan dataene er blevet indsamlet. Ordføreren understreger derfor vigtigheden af at støtte forsknings- og innovationsprojekter om brug af AI i sektoren og behovet for gennemsigtighed i AI-træningen.

Det er også vigtigt at indsamle data om det europæiske bogmarked som helhed og at støtte nationale initiativer til dataudveksling og -standardisering inden for værdikæden. Dette bør bidrage til at optimere produktionen, distributionen og bæredygtighedsindsatsen yderligere.

Et andet væsentligt problem er manglen på interoperabilitet. Visse e-bogsformater og e-bogslæsere er i dag ikke kompatible, fordi producenterne selv har valgt, at modellerne ikke skal være interoperable. Disse produkter er blevet udviklet af nogle få dominerende aktører på markedet for at fastholde forbrugerne i deres økosystem og tjenester, hvilket giver anledning til forvirring og frustration. Ordføreren mener, at denne praksis er lige så skadelig for den fair konkurrence, og opfordrer derfor til interoperabilitet mellem e-bøger og e-bogslæsere, og at interoperabilitet inddrages i anvendelsesområdet for forordningen om digitale markeder snarest muligt.

Endelig fremhæver ordføreren betydningen af momsfratagelse af bøger i medlemsstaterne, uanset format eller hvordan de tilgås, for at gøre bøger, der er en nødvendighedsvarer, billigere og lettere tilgængelige for offentligheden.

Ordføreren mener endelig, at disse anbefalinger vil være den altafgørende støtte, som den europæiske bogsektor har behov for for at kunne magte de mange nye udfordringer og sikre, at vores samfund fortsat nyder godt af et varieret udvalg af europæisk litteratur.

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	18.7.2023
Resultat af den endelige afstemning	+ : 27 - : 0 0 : 1
Til stede ved den endelige afstemning – medlemmer	Asim Ademov, Christine Anderson, Andrea Bocskor, Ilana Cicurel, Laurence Farrang, Tomasz Frankowski, Romeo Franz, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Predrag Fred Matić, Martina Michels, Niklas Nienass, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Isabella Adinolfi, Ibán García Del Blanco, Rob Rookan, Marc Tarabella
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere, jf. forretningsordenens art. 209, stk. 7	Angel Dzhambazki, Erik Marquardt

**ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB
I KORRESPONDERENDE UDVALG**

27	+
ECR	Dzhambazki Angel, Rookan Rob
ID	Anderson Christine
NI	Tarabella Marc
PPE	Ademov Asim, Adinolfi Isabella, Frankowski Tomasz, Pollák Peter, Sojdrová Michaela, Verheyen Sabine, Zagorakis Theodoros, Zver Milan
Renew	Cicurel Ilana, Farreng Laurence, Joveva Irena
S&D	García Del Blanco Ibán, Guillaume Sylvie, Heide Hannes, Kammerevert Petra, Matic Predrag Fred, Ros Sempere Marcos, Smeriglio Massimiliano
The Left	Kizilyürek Niyazi, Michels Martina
Verts/ALE	Franz Romeo, Marquardt Erik, Nienass Niklas

0	-
----------	----------

1	0
NI	Bocskor Andrea

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller